

GOEDE VRIJDAG

23 april 1965

Goedenavond, vrienden.

Aan het begin van de bijeenkomst wijs ik u erop, dat wij niet alwetend of onfeilbaar zijn. Ik hoop dan ook, dat u over alles, wat naar voren wordt gebracht, zelfstandig zult nadenken. Wat ons onderwerp voor heden is, begrijpt u wel: wij gaan spreken over:

GOEDE VRIJDAG

Wel wil ik u allereerst waarschuwen: wees niet te snel gechoqueerd; ik wil namelijk niet de doodgepraten verhalen gaan herhalen, die vandaag reeds overal bij herhaling zijn uitgekraamd. Het is Goede vrijdag. De radio speelt de gehele dag gedegen muziek, zodat alleen de Bachliefhebbers aan hun trekken komen. Ook uw tv. zal zich een ernstig programma hebben aangemeten en vele publieke gemakkelikheden zijn ongetwijfeld gesloten. Alles, omdat bijna 2000 jaren geleden Jezus is gestorven. Ik vind dit alles wat eigenaardig: Jezus is gestorven voor de mensen. Hij deed dit om de mensheid te verlossen, zo gelooft men overal. Dan zou men blij zijn, en juist op deze dag God moeten danken, dat dit gebeurd is. Maar die vreugde ziet men niet. Alles staat in het teken van: "Jezus is heengegaan, Jezus is dood." De katholieke kerken herdenken het in paars en droefheid, de protestanten doen het op hun manier met lange preken en trage gezangen. Mij lijkt dit niet erg logisch. Er is trouwens in de gehele herdenking van Jezus' lijden en herrijzenis maar zeer weinig, dat mij als logisch binnen het kader van het geloof, als een blijk van een realistische benadering van het gebeuren voorkomt. Volgens mij is het alles te zeer een verhaaltje geworden. Daarom juist zou ik over dit alles vandaag eens op mijn manier willen nadenken.

Het verhaal zelf is een zeer pijnlijk verhaal. Hoe reëel echter is alles geweest in het verleden wat nu herdacht wordt? Wij hebben daarvoor getuigen gehad, wij kennen ooggetuigen en weten, hoe het was. Het is wreed, onmenselijk vanuit een hedendaags standpunt. Dat de mensen dit gedaan hebben, was zeker slecht, gezien vanuit een hedendaags standpunt. Wat Jezus deed, was groots en moedig. Ik meen, dat dit laatste niet alleen vanuit een hedendaags standpunt gezegd kan worden.

Wat zijn nu de feiten? Om de mensen te verlossen, is er een offer nodig. Is dat het offer van Jezus? Dan zou men feest moeten vieren vandaag, want Jezus heeft reeds alles gedaan. De mensen hoeven niets meer te doen. Hun lijden is voorbij, want Jezus heeft immers reeds voor hen geleden? Wat niet geheel schijnt te kloppen, want ook in deze dagen is er nog voortdurend lijden. Men kan wel zeggen, dat dit de schuld is van de slechte mensheid. Maar wanneer de mensen niet altijd reeds slecht geweest waren, zou volgen dat het verhaal, de lijdensweg van Jezus niet noodzakelijk geweest zijn.

Laat ons logisch denken. Jezus heeft geleefd, geleden, is gekruisigd en gestorven. Hij deed dit, om voor de mensheid consequent zijn eigen leerstelling te bevestigen. Ook dit alles is zeker waar. De mens, die Hem durft volgen op deze weg, vindt de verlossing. Ook dit is waar. Maar de mens, die halleluja roept, omdat Jezus hem verlost heeft en hij dus zelf niets meer hoeft te doen dan vroom Jezus te eren, heeft het volgens mij mis. In de wijze, waarop men in het geloof met al deze waarden om pleegt te gaan, zit volgens mij weinig logica. Daarom wil ik trachten dit alles, zover mogelijk, wel logisch te gaan bezien. Daarbij moet ik wel uitgaan van mijn eigen kennis en inzichten.

Het verhaal van Jezus' leven en lijden heeft veel overeenkomsten met andere inwijdingsverhalen. Wanneer wij de menselijke feiten voor een ogenblik opzij zetten en het verhaal op zich

bezien, blijkt Jezus' leven en lijden in alle fasen overeen te komen met datgene wat wij horen over en verwachten bij iemand, die een grote geestelijke inwijding doormaakt. Er is zeker een parallel te trekken tussen de bekende fasen van de vele inwijdingen en alles, wat Jezus op aarde heeft beleefd en gedaan. Verder mogen wij zeggen dat de wijze, waarop Jezus dit alles heeft gedaan, in wezen berustte op een afstand nemen van de materie als zelfstandige waarde en daardoor een bevestigen werd van Zijn geestelijke waarden. Ook dit vinden wij in andere legenden terug. Ja. Ik zeg andere legenden!

Want van het gehele verhaal, dat op deze Goede Vrijdag met treurstemmen, passende muziek enz. te berde is gebracht, heeft men gemaakt tot iets, wat voor de mens van heden in wezen niet veel meer is dan een godsdienstig gewaardeerde legende. De werkelijke Jezus is dood. Niet, omdat Hij 2000 jaren geleden gestorven is, maar omdat Hij vandaag aan de dag voortdurend weer wordt vermoord. Door zijn volgelingen wel te verstaan. Het is natuurlijk heerlijk om te kunnen zeggen: "De joden, die vuile, gemene rotjoden hebben tegen Pilatus gezegd: Zijn bloed kome over ons en onze kinderen." Het waren de joden, die hun Messias hebben vermoord, omdat hij niet hun koning wilde zijn, hen niet van overheersing wilde bevrijden. De Joden hebben het gedaan. Maar ik wil wedden, dat, zo men voor deze nuchtere en christelijke Nederlanders een verlosser figuur zet, die ook niet aan hun ideeën en verwachtingen wil beantwoorden, ook zij zouden roepen: "kruisig hem!" Jezus is niet gestorven vanwege de slechtheid van de joden of om de slechtheid van de mensheid. Zijn dood werd gewenst, omdat de mensen nu eenmaal maar één ding kennen, dat hen boven alles gaat: de drang tot zelfbehoud. Deze drang, al dan niet terecht gewekt, maakt hen tot verscheurende dieren, die alles aanvallen, desnoods zelfs hun weldoeners. Ik zal een voorbeeld geven om duidelijk te maken, wat ik daarmee bedoel.

Nog niet zo lang geleden was er in Londen een hele grote schouwburgbrand. In dit theater was de upper-ten aanwezig. Het wemelde gewoon van oxford-accenten en diamanten. De cultuur en beschaving droop met dikke lagen vanuit de loges omlaag naar de parterre. Shakespeare werd bewonderd. Toen werd een enkel vlammetje zichtbaar op het toneel. Een acteur trad naar voren en begon te declameren in de hoop het publiek kalm te houden. Er waren dan ook mensen, die rustig het brandende theater verlieten: de mensen in de engelenbak. Maar toen het vuur even toenam, ontstond er beneden een paniek. Toen het geblust was - want niet het gehele theater brandde af, lagen daar, doodgetrapt door hun pairs, enkele leden van adellijke geslachten. Overall lagen flarden van verscheurde Parijse creaties, afgerukte diamanten sieraden en ongetwijfeld lag daartussen, zij het minder zichtbaar, menig in de paniek teloor gegaan oxford-accent. Want al deze mensen vol cultuur en beschaving verloren alle cultuur en beheersing bij de dreiging van enkele vlammen op het toneel: zelfbehoud overheerste alle beschaving en cultuur.

Dit zelfbehoud spoelt een grote rol in het drama, dat vandaag wordt herdacht. Wanneer de joden een vrijlating van Jezus afwijzen en roepen om Barabbas, is ook dit zelfbehoud en zelfrechtvaardiging, een tonen, dat zij trouw waren aan tempel en gezag. Zij zouden misschien nog anders hebben gekozen, wanneer daar niet Jezus zelf was. Door Hem te kiezen, hadden zij voor zich zichzelf alleen kunnen rechtvaardigen, door ook Jezus' weg voor zichzelf te kiezen. Want toen was dit alles een deel van de alledaagse werkelijkheid en stond men werkelijk voor een keuze. Tegenwoordig kan men zeggen: wij kiezen en dienen de Heer, zonder dat dit te veel consequenties heeft. Denk bv. eens aan de toch zeer vrome heer Makarios. Men kan nu vroom zijn en toch aan de andere kant dood en verderf zaaien, zonder dat er sprake is van een werkelijk verwijt van de wereld.

Er zijn in deze wereld op het ogenblik mensen, die zich rustig als zeer christelijk beschouwen en toch in hun leven naar macht streven. Zij zijn geen dienaren van anderen, volgens Jezus' leer, maar machthebbers, die hun greep naar de macht dan nog met een dienen van de Heer rechtvaardigen ook. En niemand zal daar in deze dagen iets van zeggen. Maar in die dagen kon dat nog niet. Toen moest men ofwel in alle nederigheid toegeven: Rome heeft zijn recht om hier te zijn, al datgene wat wij op het ogenblik nog pretenderen, is niet meer waar. Men moest dit toegeven, anders gaan leven en handelen, of Barabbas kiezen. En wanneer er vandaag aan de dag weer zo iets zou gebeuren en u voor de keuze zou komen te staan, alle illusies en pretenties

van vroomheid, wijsheid, macht enz. prijs te geven, och, lieve mensen, dan kozen jullie immers weer Barabbas. Of datgene, wat het je mogelijk maakt door te gaan op dezelfde manier, en je meent of verklaart dan nog, dat dit de enige redelijke, de enige goede keuze is. Want dat is nu de realiteit.

Dit alles is deel van de werkelijkheid van Goede Vrijdag, waarop men herdenkt, hoe Jezus stierf om ons een weg te tonen. Ja. Inderdaad. Jezus maakte door Zijn leven duidelijk, dat niets, zelfs niet lijden of dood, de mens af zal mogen houden van het erkennen van, en handhaven van de band met de Vader. Een mooi vroom woord is dat: "de Vader". Ik heb soms het idee, dat de Vader voor velen een soort frater Christmas is, een dikke goedige heer, die voortdurend tegen de gelovigen zegt; alles is vergeten en vergeven. Hier heb je een genadelolly, nu doorlopen en in het Koninkrijk der Hemelen binnentreden a.u.b. Lach nu maar of wees rustig gechoqueerd. Maar denk na. Wat is die Vader dan wel, waarover Jezus ons spreekt? Zeker is het niet een figuur, die logisch inpast in alles, wat men omtrent hem pleegt te prediken.

Men zegt, dat Hij een rechtvaardige God is. Maar een rechtvaardige God had Jezus niet laten sterven. Die had de gehele tempel in elkaar geslagen en desnoods de burcht Antonia erbij. Want daar school het grootste onrecht, niet in Jezus, die moest lijden.

Hij is een toornige God, zo roept men steeds weer. Maar als uw God waarlijk een toornige God geweest was, dan zou er een beetje meer verwacht mogen worden bij de dood van Jezus dan alleen maar een zoon, die werd verduisterd en een aarde die beefde. Is dat een toornige God, die een demonstratie houdt als een soort verontwaardigde vakbondsleider, die voor een kort ogenblik bepaalde faciliteiten wegneemt en wat oproer maakt?

Is Hij dan een genadige God? Zeker geen genadige God in de zin, waarin men deze term nogal eens pleegt te gebruiken. Een waarlijk genadige God had wel een andere weg gekozen, die had Zijn Zoon niet laten sterven, zeker niet, wanneer het in Zijn macht lag - en Hij is volgens de theologen toch almachtig - om alles zo te doen volgens Zijn wil.

O, ik ken alle argumenten, die tegen mijn redenering aan te voeren zijn. Maar ik zeg maar één ding: de Vader, die Jezus ons verkondigt, is iets anders dan deze groot kosmische manipulator met alle menselijke, maar volmaakte eigenschappen, die men van hem pleegt te maken. De God, waarvoor Jezus gestorven is, is een ander, dan de God, die men in Zijn naam vereert. En het Koninkrijk Gods, waarvan Hij spreekt is iets anders, dan men vinden kan in de zelfbegoocheling en het zelfbedrog, dat men in Zijn Naam zo vaak gebruikt.

Citeren wij enkele woorden: "Het is beter, dat één mens sterve, dan dat een geheel volk ten onderga." "Gij hebt het gewild, doch ik was hiervan mijne handen." Kajafas en Pilatus. De prototypen van degenen, die nu Jezus verdedigen boven alles, degenen, die van deze dag, die een dag van zelferkenning zou moeten zijn in plaats van een dag van symbolische rouw, een soort vroomheidsorgie hebben gemaakt die slechts weinig zin heeft. Ik heb niets tegen een symbolisch herbeleven van het gehele proces. Neem mij niet kwalijk, dat ik hiervoor een uitzondering maak. Wanneer men in een kerk symbolisch de gehele lijdensweg van Jezus na wil gaan, mag men dit voor mij doen. Waarom ook niet? Maar dat men hieraan het idee pleegt te verbinden, dat op deze dag het leven anders moet zijn dan op andere dagen, wil er bij mij niet in.

Jezus is niet gestorven voor Goede Vrijdag, voor Pasen of voor Kerstmis. Hij is gestórven, opdat de mensen Zijn weg zouden kunnen gaan. En Zijn weg is nimmer een weg geweest van compromissen. Misschien zou ik dit tegen bv. Cals moeten zegden. Maar het antwoord ken ik reeds: het is immers beter, dat er een onvolmaakte regering komt dan geen regering....

Jezus was de man zonder compromissen. Daarom moest Hij sterven. Dat is een van de feiten. Wij kunnen een compromis sluiten in alles, wat enkel ons eigen leven betreft. Dit is ons recht. Jezus staat dit ook rustig toe. Voor zich zal hij dit heus ook wel eens doen, wanneer hij bv. wijn maakt uit water op de bruiloft te Kanaän, of de wonderbaarlijke vermenigvuldiging doet plaats hebben van brood en vis. Hoe dit in werkelijkheid alles verlopen moge zijn. Hij heeft dit gedaan,

en noodzakelijk was het niet. Hij deed dit in zekere zin voor zichzelf; hij wilde meeleven, wilde de vreugde op de bruiloft - waar de gasten reeds dronken waren, mijn lieve christenen - nog voort laten duren. Hij wilde de mensen, die hem in de woestijn gevolgd waren, niet hongerig heen doen gaan en aanvaardde een verantwoordelijkheid voor hen, die een uiting mag zijn van naastenliefde, maar die Hij in feite voor hen op dat ogenblik toch niet had. Hier zoekt Jezus de prettigste weg. Maar zodra het gaat om de Vader, kent hij geen mogelijkheid ergens een compromis te sluiten en gaat hij verder, al valt hij er soms bij neer. Hij gaat verder, zelfs al betekent dit, dat hij een lijden en een vernedering moet aanvaarden, waar zelfs in die dagen elk ander mens voor terug zou zijn geschrokken.

Jezus maakt kennelijk steeds weer een verschil tussen het werk van God en zijn eigen leven. Daarom mogen wij wel vragen, wat die God van Jezus wel was. Allereerst is het een Vader. Niet een mensachtige vader, zoals het beeld, dat men van dit woord in de loop der tijden heeft gemaakt. Maar dat heb ik reeds gezegd. De Vader is voor Hem een Kracht, waarin Hij zich geborgen weet, een Kracht, waaruit Hij is voortgekomen, een Kracht, die altijd met Hem is, die dus in Hem woont.

De Vader is voor Jezus niet iets, wat ver weg ligt. Hij is een deel van Jezus' eigen persoonlijkheid. Zo ik mij dan ook al voor zou kunnen stellen, dat Hij aan het kruis heeft geroepen: "mijn God, waarom hebt gij mij verlaten"... iets wat door onze deskundige waarnemers buiten de tijd altijd weer wordt bestreden - zo zou dit voor mij alleen mogelijk zijn, wanneer Hij voor een ogenblik door pijn en leed vergeten had, dat er in Hem een eeuwigheid was.

God buiten je blijft altijd ver en onbekend. Maar in je wordt Hij je tot de bron van alle zijn, tot de kern van je wezen. Maar hieruit volgt dan ook, dat elk ontkennen van die Kracht in je wezen, elk terzijde stellen van die Kracht in je wezen een verraad is. Dat is duisternis, dat is de hel. En niets anders.

Dat blijft waar, ook als de mensen, zoals vandaag steeds weer gebeurt, dramatisch, uitroepen "Ziet het Lam Gods, dat voor de zonden der wereld is geofferd. Jezus stierf voor ons aan het kruis en uit zijn kostbaar bloed zijn wij gereinigd..." Zeker. Jezus was een voorloper van de Zwitserse wasserij: ziertjes chemisch gereinigd en vlekkeloos afgeleverd met extra stijfsels en een gratis klerenhanger.... Zeg nu eens eerlijk, vrienden? Doen wij Jezus wel recht wanneer wij Hem aanbevelen als een soort reinigingsmiddel voor zondaren? Is Zijn bloed zo weinig waard? Is Zijn bloed niet eerder een teken van de bevestiging van Jezus' waarheid, gegeven met geheel zijn wezen; een waarheid, die je zelf moet belevén, moet zijn, en die je niet ergens krijgen kunt tegen betaling van een doop, een erkenning en wat schietgebedjes?

Ja, ik ben nu cynisch. Ik spot met het heiligste. Ik weet het. Ik spot met wat men het heiligste pleegt te noemen in de christenheid, omdat men zelf het heiligste steeds weer bespottelijk maakt. Want uiteindelijk, ben ik het niet, die dit alles tot uiting brengt. Ik geef alleen op mijn wijze de zin weer van de redevoeringen, die vandaag te over zijn geuit. Mijn "cynisme" is slechts de weergave van de woorden van uw predikers, die steeds weer spreken van de lijdende Jezus of van de Jezus, die zegt: "Laat de kinderkens tot mij komen", deze Jezus, die de kinderkens en alle schepping zo zeer liefheeft. O, ik geloof wel, dat Jezus meer voelde voor de kinderen dan voor de volwassenen, maar dan niet zo sentimenteel, als het altijd weer wordt voorgesteld. Ik denk zo, dat Hij de kinderen liefhad om hun oprechtheid, hun rechtlijnigheid van denken; hen lief hebbende ook, omdat een kind niet zo snel als de "ouderen en wijzeren" een komedie voor zichzelf speelt zonder daarin zelf te geloven. Een kind zal, evenals de groten, vaak komedie spelen maar kan dan tenminste daarin zo opgaan, dat het voor het kind waar wordt. Dat had Jezus, naar ik meen, lief in de kinderen: eenvoud en rechtlijnigheid van leven, zonder al te veel zelfbedrog en vooral zonder de neiging de gehele wereld voortdurend te bedriegen.

Jezus is - ook volgens de normen van de hedendaagse christenen - een eigenaardige figuur. Neem nu bv. de kwestie van Judas. De mens ziet het altijd als noodzaak: Judas was het noodzakelijke werktuig voor het offer, het kon niet anders en Judas wordt in de hel voor zijn verraad gestraft... Maar Judas was toch ergens ook de vriend van Jezus. Ook voor Judas was Jezus uiteindelijk de Meester. Jezus wist, dat Judas verraad zou plegen. Daarover is men op de

aarde vandaag en ook gisteren weer eens lekker bezig geweest: "Voorwaar ik zeg u, voor de avond valt zal een uwer mij verraden hebben." "Heer, wie van ons... " of "Hij die de hand met mij in de schotel steekt." En dat was Judas, Jezus wist het, iedereen die aanwezig was wist het. Jezus zou, op zijn minst toch hebben moeten zeggen: "Mens, denk nu eens even na, wat je doen gaat. Besef je wel, dat je niet alleen mij verraadt, maar ook jezelf? Besef je, dat je daardoor doodongelukkig zult worden?" Maar Jezus zegt van dit alles niets. Hij zegt slechts: "Wat gij doen wilt, doe dat spoedig." Zij, die het verhaal vertellen, laten zelden na om - niet zonder enige voldoening - te citeren: "En Judas ging heen en verhing zich op de plaats, die genoemd werd de Akker van de pottenbakker."

Maar, mijn zendinglustige christenen, die al uw naasten voor alle kwaad wilt behoeden, zelfs tegen hun wil: Jezus wist hiervan. Jezus had dit kunnen voorkomen. Hij heeft er dus aan meegewerkt? Dan moet er hier weer iets anders in het spel zijn, dan u pleegt te verkondigen. Jezus kan dit kwaad verhinderen, kan een naaste, een leerling wel degelijk tegen zichzelf beschermen en doet dit niet. Volgens de opvattingen, die velen van jullie er in deze dagen op na houden is dus Jezus mede aansprakelijk, niet alleen voor het drama van zijn kruisiging, maar ook voor de zelfmoord van Judas. Want ook die heeft Hij zeker voorzien. Waarom heeft Hij dan niet ingegrepen? Is de reden misschien het feit, dat Jezus zoveel eerbied had voor de vrijheid van zijn medemensen, voor de vrijheid van elke mens om zelfstandig te leven en te besluiten, dat Hij zelfs een Judas niet wilde beïnvloeden, toen deze eenmaal voor zich en vanuit zich een besluit genomen had? Het is maar een vraag.

Judas is in dit verhaal ergens de meest tragische figuur van allen, tragischer dan bv. Petrus of zelfs Jezus zelf. Judas is de mens, die door een te groot vertrouwen in anderen en een te klein vertrouwen in zichzelf, door een te groot begeren naar resultaten ook, dingen doet, die hij zelf niet verwerken kan en daaraan ten onder gaat. Jezus laat dit gebeuren. Vreemd eigenlijk. Jezus zegt de mensen de waarheid, met alle genoegen en zonder aanzien des persoons. Wanneer de farizeeën vroom lopen te doen met kwasten aan hun kleden, zegt Hij iets, wat tegenwoordig zou klinken als: "Hee, kwasten!" Hij zegt het in de taal van die dagen: "Gij gepleisterde graven enz." Maar het komt wel ongeveer op hetzelfde neer. Maar hij zegt niet na zijn verwijtende opmerking: "jullie móeten mijn wegen gaan". Dat doet Jezus niet. Hij zegt zelfs niet tot hen: "mijn leer is de enige waarheid". Wel zegt Hij tot zijn leerlingen: "Ik ben ú de weg en de waarheid". Hij zegt niet: ik ben voor allen de énige weg en de énige waarheid. Hij zegt tot zijn leerlingen: "Ik ben ú de weg en de waarheid, en niemand van u komt tot de Vader dan door mij." Een uitspraak, die de ijverigen hebben gemaakt tot een van de kernpunten van het christelijke geloof. Daarom haal ik deze woorden dan ook aan.

Maar een Jezus, die zo is, stuurt - laat ons het maar precies zeggen, zoals het volgens de christenen is - Judas dus bewust naar de eeuwige verdoemenis! Wat voor een mens, wat voor een God is dat, die een lot eeuwig opoffert aan iets wat - volgens de christenen - een onvermijdelijk noodzaak is. Dat kun je toch niet verwachten van een Liefdevolle Jezus, die op aarde komt om alle mensen te redden, of van de Liefdevolle Vader, die zijn Eniggeboren Zoon op aarde heeft gesteld om ons allen te verlossen enz.?

Het verraad was kennelijk nodig. Zoals de heer Pilatus noodzakelijk was en de beulen enz., enz. Men stelt dit op een dag als vandaag steeds weer, maar laat niet na gelijktijdig door te laten klinken, dat deze ongelukkige werktuigen van het volgens Gods wil noodzakelijke, daarvoor meteen ook danig zijn gestraft. Vroeger voegde men daar vol innige zelfvoldaanheid aan toe, dat God ook het volk der Joden steeds weer straft voor de dood van Jezus. Nu mag dat niet meer, omdat de mensen dit volk reeds te veel in deze dagen hebben aangedaan. Nu zal men hen een tijdlang misschien met rust laten. Maar in het hart van velen zijn deze mensen, evenals in het verleden, toch maar vuile rotjoden, die Jezus hebben vermoord en daarvoor gestraft moeten worden, zodat eenieder, die zich bezighoudt met het pijnigen en verachten van de joden zich geborgen mag weten in de zekerheid, dat hij een werk van Gods rechtvaardigheid volbrengt. Is het niet zo? Bij velen misschien op het ogenblik niet meer. Maar in het verleden gold dit voor alle christenen en zelfs nu zijn er nog heel wat christenen, die zo denken, zij het in het verborgene.

Zou Jezus - die immers God is - dit niet geweten hebben? En toch heeft Hij dit alles aanvaard. Hij, de bringer van de naastenliefde. Hij, beeld van Gods liefde voor zijn schepselen, wist dit en aanvaardde het? Dan mogen wij wel vragen, wat die Vader is, waarvan Jezus ons steeds weer spreekt en zelfs stellen, dat dit het belangrijkste probleem is van deze Goede Vrijdag, belangrijker dan het lijden van Jezus zelf. Want wij moeten jubelen over dé verlossing, die Jezus door zijn dood voor ons verworven heeft. Maar mogen niet spreken en denken over, ja, rouwen over al deze ellende, die wij daaraan dan toch zullen moeten wijten? Want al die gevolgen zijn immers Gods straf voor het volk, dat Zijn Zoon heeft gedood?

Ik kan dit niet aanvaarden. Voor mij is een liefdevolle verlossing alleen aanvaardbaar, wanneer al deze gevolgen gevolgen zijn, die de mensen hebben gemaakt, gevolgen, die God zeker niet heeft gewild. Wij kunnen echter dan van die God wel zeggen, dat Hij deze gevolgen van Zijn wil niet onmogelijk heeft gemaakt, zoals wij van Jezus niet kunnen zeggen, dat Hij - die toch de oorzaak is van dit alles, van de wreedheden van kruistochten en inquisitie ook - aansprakelijk kan worden geacht, omdat Hij de mensen meer lief had dan iets anders. Hij kan deze gevolgen van zijn daad alleen aanvaard hebben, wanneer Hij geweten heeft - tegen alle leringen van zijn volgelingen in - dat er wel een eeuwige duisternis is, maar dat er voor eenieder altijd weer een weg is naar het Licht. Deze God in Jezus, deze God, die ook leeft in ons, heeft niets aan de pseudo rouw van dagen als deze. Hij heeft alleen iets aan de bewuste aanvaarding door ons van Zijn wezen. En wij kunnen volgens mij dit wezen alleen aanvaarden wanneer wij uitgaan van het principe, dat wij alles terzijde zullen stellen en alleen die God, die zich in ons openbaart zullen volgen met uitsluiting van al het andere, zonder compromis, zonder aarzeling of uitzondering.

Deskundigen zullen mij hier onmiddellijk voor de voeten werpen, dat ik hier in mijn betoog dezelfde fout maak die bv. een Procles heeft gemaakt, evenals bv. Atreios, Rhomontes en vele anderen. Het is wel gemakkelijk te zeggen, dat ik hier een fout maak. Maar juist dit vind ik bij Jezus terug. Zijn kruisgang is niet alleen de bloederige verlossing der mensen, de bloeddoop voor de mensheid, zoals eens de bloeddoop deel uitmaakte van oude inwijdingen, het is een zelf pogen, zonder enig zien naar consequenties, om tot een uiten te komen van de waarheid van de God en zelfs de God zelf, die Jezus in zich erkent, gepaard gaande met een volledige erkenning van de vrije rechten om zelf te leven en te handelen voor elke mens.

Ik begrijp wel, dat men zoiets niet in een kerk durft te prediken: u bent vrije mensen, niet omdat u vrijgekocht bent met het bloed van Jezus, maar omdat God in u woont. Deze God is uw enige richtsnoer, uw enige verplichting, de enige waarheid. Al het andere is versiering, is even dwaas en nutteloos als het symbolische paasei, wanneer men het versiert en wel wil stellen vlak naast het kruis, waaraan Jezus sterft.

God is in ons de enige waarheid, de enige weg, die wij mogen en altijd zullen kunnen volgen. God is de enige wet, God is de enige kracht. God is de belangrijkheid van ons bestaan. God is belangrijker dan bezit, dan aanzien, dan wat men noemt menselijke verplichtingen. God is gelijktijdig zo abstract en vreemd, dat wij daarvoor geen woorden kunnen vinden.

Jezus vindt die God. Hij vindt die God op het ogenblik, dat ik het moment van zijn absolute zelfontkenning zou willen noemen, het ogenblik van zijn sterven, het ogenblik, dat er van de mens Jezus, van de Meester Jezus, van de Leraar Jezus niets meer overblijft dan een bebloed, bezweet gebroken kreng aan een kruis.

Schrik nu niet, want dat was het toch? Het was niet eens meer een kenbaar menselijk lichaam, zoals het daar hing aan het kruis. Het was een karikatuur van leven, door menselijke wreedheid tot stand gebracht. Maar Jezus vond in dit teloor gaan van alles, wat mensen op prijs stellen, dit te loor gaan van al zijn grootheid in mensenogen, in deze absolute zelfnegatie: God.

Wanneer zijn "Ik en de vader zijn één", ooit waar is geweest, zo is dat voor mij op het ogenblik, dat de mens Jezus op het kruis bezwijkt aan de consequenties van zijn volgen van eigen weg. Ik weet niet, of men helden moet eren met trompetgeschal, met rouw of misschien wel met een gehele dag Bach. Wel weet ik, dat ik een held als Jezus op die manier alleen maar klein maak, kleiner en wat belachelijk.

Ik kan die Jezus alleen waar maken, wanneer ik, dank deze zelfverloochening, waardoor Hij zijn God in zich volledig kende, zelf waar maak in mijzelve.

Daarom, vrienden, wil ik op de Goede Vrijdag nog iets anders voorgoochelen dan het heerlijke pessimisme van lange gezichten en zuchten, waarmede men Hem schijnt te willen eren: het is Goede Vrijdag, dus de kinderen moeten vrij hebben. Maar denk eraan, kinderen, niet zo luid gillen en voetballen vandaag, want Jezus is voor ons gestorven. Ik protesteer tegen de halfzachte Jezus, die mij op deze wijze steeds weer met vele fraaie volzinnen gepresenteerd wordt. Ik zoek de consequente Jezus, de logische Jezus. De Jezus, die begint met alles achter te laten, maar die ook door de velden kan gaan en zijn leerlingen wijzen op de leliën des velds. In moderne termen omgezet zegt hij hen dan: "Kijk die bloemen eens. Zij hebben geen baantje. Zij lopen niet druk anderen te trappen om zo zelf hogerop te komen en gebruiken geen grote woorden. Kijk nu eens, wat een schoonheid en harmonie." Of, om de oude woorden te gebruiken: "En toch zijn zij gekleed, schoner dan Salomo is al zijn glorie!"

Dat is de Jezus, die ik zoek. Een Jezus die erkent, dat de mens niét het meerwaardige, het meest glorieuze van de schepping is, en wijst op God, die leeft in alle dingen. Een Jezus, die niet spreekt over de wereld als een tranendal, maar de schoonheid ziet en er blij mee is. Jezus, die consequent de wereld verlaat, wanneer dit noodzakelijk is, maar geheel zijn leven weer tot zijn leerlingen zegt: "Zie eens, hoe mooi en groot de wereld is."

Als ik op die Goede Vrijdag vanuit mijn sfeer tot de mensheid kom, zou ik de in stoffige kerken bij muziek treurende toe willen roepen: mensen, ga naar buiten. Kijk naar de hemel, die blauw is, kijk naar de wolken, naar het slaan van regen op de straten. Kijk naar het leven en zeg: "het leven is goed". Omdat het leven op zichzelf zo goed is, zal ik alle illusies, die ik mij omtrent mij zelf pleeg te maken, terzijde stellen. Ik zal het goede van het leven ook zelf zijn, waar mij dit mogelijk is.

Wanneer de mensen zo reageren, heeft een Goede Vrijdag zin. Zo zou Pasen iets enorms kunnen zijn. Maar met de komedie, die men nu nog al te vaak opvoert, is dit volgens mij niet het geval.

Ik geloof niet, dat Jezus op duffe vroomheid en fanatisme prijs stelt. Jezus denkt niet aan de dood, maar aan het leven. Het bewijs vinden wij, wanneer Hij zijn kruisweg gaat. Een kruis is nu niet direct licht om te dragen, vooral wanneer je kort te voren nog gegeseld bent - vaak gingen de gesels tot op het bot, want van slaan wisten zij in die dagen heel wat. Dat doet pijn. Het kruis is een haast ondragelijke last. Aan het einde van de weg ligt nog meer pijn en de dood. Jezus komt voorbij de wenende vrouwen. Wat doet Hij? Hij moedigt hen niet aan Hem verder te beklagen. Hij zegt: "Ween niet om mij". Zoiets van: maak je daar nu maar niet druk over. Dit lijden van mij is voorbijgaand. Denk liever aan jezelf. Jezus denkt niet aan zich, niet aan de dood, zelfs niet wanneer Hij aan het kruis hangt.

Stel u de toestand eens voor. Probeer eens te praten tegen iemand, vol liefde en begrip, terwijl u barstende kiespijn hebt. Lastig, he? Stel u nu voor, dat u een dergelijke pijn hebt in elke vezel van elke spier, dat je gewrichten uit elkaar dreigen te scheuren van de kramp. Over de verdere wonden spreken wij dan maar niet. U bevindt zich in een toestand, waarin u niet staan, zitten of hangen kunt. Elke beweging, zelfs van de mond, doet pijn. Stel je voor, dat dit zal duren tot je sterft en ga dan, wel overlegd en vol inzicht, degenen die beneden je staan en om je treuren, troosten.

Van de woorden, die Jezus spreekt in dergelijke omstandigheden heeft men weer mooie symbolen gemaakt: "Vrouwe, zie uw zoon; zoon, zie uw moeder". Mooie woorden. Maar wat betekenen zij? Hij zegt niet "moeder", maar "vrouwe"; hij zegt daarmede in feite: denk er om, ik heb een eigen weg te gaan. Zie uw zoon. Kijk, daar is iemand, die behoefte heeft aan u, die ook voor u zorgen zal. Een zoon. Een tegen de ander zegt hij in wezen: je denkt, dat je alles verliest, omdat je meent mij kwijt te raken. Maar daar is een vrouw die je nodig heeft. Denk daaraan. Wees als een zoon voor haar, dan doe je tenminste wat, in plaats alleen maar te staan grienen.

Om in die omstandigheden zo te kunnen spreken, moet je niet alleen een held zijn, je moet ook een buitengewoon logisch en consequent denkende mens zijn. Want door twee mensen zo met elkander te confronteren op een ogenblik, dat zij door leed verscheurd zijn en hen zo die afleiding te geven, is een psychologisch meesterstuk. Dat alles doet Hij, terwijl hij daar hangt met die kiespijn in elke vezel van zijn lichaam en meer.

Die Jezus vraagt helemaal niet naar rouw. En als hij ziet, wat er een ellende uit zijn dood zal voort komen, omdat de mensen - niet God, maar de mensen - zullen trachten Hem te wreken aan elkander, zegt hij: "Heer, vergeef het hen, want zij weten niet, wat zij doen." Ik ben bang dat Jezus, wanneer hij op aarde zou zijn en de viering van de Goede Vrijdag en zelfs van Pasen zou zien, hetzelfde zou zeggen. Want wat zijn de feiten?

Jezus stierf - naar men aanneemt - rond 3 uur, men bidt de staties van de kruisweg, bezat zich aan de treurige woorden van dominee en dan: "Jongens, het is afgelopen. Gauw in de auto, dan zijn wij morgen nog precies waar wij wezen willen. Dan gaan wij eens lekker een paar dagen met vakantie." En dat laatste is echt, de rest wordt voortdurend door eigen belangen en komende vakantiegenoegens doordeesemt en vormt eigenlijk een soort komedie, die men voor zich en God speelt in de hoop daarmee ook geestelijk iets beter te worden.

Volgens mij heeft Jezus dit alles voorzien, evenals Hij voorzien heeft hoe de mensen in naam van Hem, die nooit en te nimmer een medemens leed heeft willen toevoegen om daarmee eigen wil door te zetten of belangrijkheid te tonen, in naam van Hem en God elkaar lastig vallen, elkander beletten als vrije mensen te leven en te werken en elkander uit zuivere christelijke naastenliefde desnoods de hals nog af willen snijden ook. Goede Vrijdag is zinloos, wanneer het moet blijven bij wat woorden en riten. Goede Vrijdag is echter het verhaal onzer inwijding, wanneer wij begrijpen, wat er - ook in het evangelieverhaal - in feite tot ons gezegd wordt.

Naar ik vrees, zou ik een slecht predikant zijn. Maar misschien mag ik u mijn bedoelingen met dit laatste toch nog even duidelijk maken. Hoe méér wij willen hebben, hoe minder wij kunnen toelaten, dat God een rol speelt in ons leven; hoe méér wij overtuigd zijn van onze belangrijkheid, de belangrijkheid van onze ideeën en stellingen, de belangrijkheid van alles, wat wij zijn en denken, hoe minder ruimte er in ons en ons leven zal blijven voor God.

Wanneer men steeds weer zichzelf overtuigt van eigen belangrijkheid, is men ook niet bereid zichzelf op te offeren. Dan zegt men steeds weer: wij en onze bestrevingen zijn te belangrijk om opgeofferd te worden. Wij vluchten dan, of sluiten compromissen, waarbij de werkelijke waarden van ons bestaan verloochend worden. Zoals Jezus indertijd gemakkelijk had kunnen doen. Maar wanneer wij niet willen begrijpen, wat deze logische Jezus wil zeggen, achten wij onszelf geheel gerechtigd om alle vreemde omwegen te bewandelen. De logische Jezus echter zegt ons - ook via de evangeliën - kennelijk steeds weer: wanneer je in wilt gaan tot de Vader, wanneer je het koninkrijk Gods, dat ook in jou bestaat wilt kennen, dan zul je de offers moeten brengen, die daartoe noodzakelijk zijn, niet vragende, of je het wel kunt, niet klagende, over de noodzaak, niet vrezende voor wat komt, als je dit tenminste kunt, maar steeds verder gaande op je weg. Want alleen degene die zichzelf weet te verliezen, wordt herboren in het ware Licht Gods en zal de tweede dood niet kennen.

Dat toont Jezus ons ook in de praktijk - de feiten, die wij herdenken op Goede Vrijdag. Maar wij, wij zijn niet zo. Wij willen geen inwijding. Wij zijn verontwaardigd over het verraad van Judas en voelen stille woede over de eis van de joden: "kruisigt hem". Maar wij vergeten, dat Jezus geen woede kende daarover. Denk aan de woorden: "Judas, verraadt men dan zijn meester met een kus?" Dat is een verwijt, zo iets van: "jongen, wat je nu doet is toch werkelijk niet comme il faut." Of tegen Petrus: "Steek op uw zwaard." Want er mag geen strijd zijn omentwille van Jezus. En Malchus, de tempelknecht, wiens oor was afgeslagen, ontvangt een soort eerste hulp hij ongelukken. Zijn oor wordt er weer aangehecht en klaar. Omentwille van Jezus mogen zelfs zijn vijanden niet onnodig lijden.

Toch heeft Jezus wel even laten zien wie Hij was. Wanneer zij hem vragen: "Zijt Gij Jezus, de Nazarener?" antwoordt Hij: "Ik ben het". En allen vallen met het aangezicht ter aarde.

Maar zou het niet mogelijk zijn, dat Hij zelfs dit niet gewild heeft? Dat hij deze mensen niet ter aarde wilde werpen, maar alleen een ogenblik vergat, dat zij de werkelijkheid van Zijn wezen niet konden verdragen? Het optreden van Jezus in het gehele lijdensverhaal is nuchter. Alles gaat zo geleidelijk. Steeds weer cijfert Hij zichzelf weg. Wij horen geen aanklacht van hem tegen bv. het Sanhedrin. Bent u wel eens bij een politierechter geweest? Hebt u dan wel eens gehoord, hoe mensen te keer gaan, omdat anderen hen iets aanwrijven, bv. het omschoppen van een asbak, dat in wezen een ongelukje was of zo iets? Jezus wordt voor deze joodse rechtbank eenvoudig verraden en verkocht. Men pleegt valse getuigenis tegen hem en het Sanhedrin is daar zeker mede schuldig aan. Deze mensen zetten een komedie in elkaar. Maar gaat Jezus daar tegen in? Hij zwijgt.

Wanneer men hem uiteindelijk vraagt: "Zijt gij waarlijk de zoon van God?" , zo antwoordt hij: "Gij zegt het." M.a.w.: jullie zeggen maar, ik sta daar buiten. Jezus staat er buiten. Hij is alleen gebonden aan de waarheid, die in Hem leeft. Herodes geeft hij geen antwoord. Men zegt nu, dat dit natuurlijk en begrijpelijk is, omdat Herodes een zo gemeen mens was, maar Jezus heeft in zijn leven tegen zovele zondaren gesproken, dat Hij best wat tegen Herodes had kunnen zeggen ook. Maar Herodes had geen contact meer met Jezus. Jezus had deze mens niets te zeggen. Daarom zweeg Hij. Dat hem dit zijn leven zou kosten, wist hij zeer wel, maar dit was van geen belang, Jezus ging zijn innerlijke weg verder. En deze innerlijke weg, met al zijn lijden, was voor Hem de weg om het grote, het Werkelijke Bestaan te vinden. Dit alleen telde. En zo wij de Grote Werkelijkheid zullen willen vinden, zullen wij dezelfde weg moeten gaan. Daar helpt geen argument, daar helpt geen lief moedertje aan.

Inwijding; inwijding is sterven. Het inwijden is nu niet direct een slachtpartij. Het sterven kan zeer wel symbolisch zijn, maar zeker is het dat men, om een werkelijke inwijding te vinden, alles wat men was, alle bindingen die men kende, alle ideeën van eigen bezit en rechten en eigen belangrijkheid ter zijde zal moeten stellen. Dan pas ga je binnen in een andere wereld. Dat heeft Goede Vrijdag ons te vertellen. Dat ook is het enige, wat ik niet gehoord heb vandaag: Mens, je staat er zelf voor. Mens, er is een kracht, een Licht, dat wij God noemen. Dit kun je alleen bereiken, wanneer je al het andere vergeet. Niets anders is de moeite waard: geen Kerken, al zijn zij nog zo mooi en goed, geen Staat, al is zij ook nog zo belangrijk voor sociale samenhangen. Geen rechten, geen economie, geen bezit. Niets is noodzakelijk. Er is maar één ding belangrijk: de God in jezelf. Belangrijk is het alleen, dat je deze God steeds volgt, door steeds meer van jezelf te offeren, tot je één bent met deze Kracht en niet alleen maar een werktuig van die God bent, maar als een bewust deelgenoot van die Kracht de bewuste uitvoerder van Zijn Wil moogt zijn.

Kijk. Dat ontbreekt mij nu in deze viering. Daarom heb ik niet zoveel respect voor de viering van de Goede Vrijdag. Ik kan de mensen begrijpen, die dit alles met een zekere sentimentaliteit benaderen en kan degenen wel respecteren, die mij zeggen: in dit alles vind ik mijn heiligdom en mijn diepste geloof. Ik kan alleen maar zeggen: mijn weg is dit niet. Ik geloof ook niet, dat het de weg is van Jezus. Jezus gaat tot het kruis en verder. Wij moeten de moed hebben om ook tot het kruis te gaan en verder, niet door een soort remplaçant te kopen met een erkenning, een gebed, een zegespreuk, maar door zelf en bewust Zijn weg te gaan. Jezus is het belangrijkste voorbeeld voor elke inwijding, dat ik mij maar kan denken. Hij is het sterkste bewijs voor de Lichtende glorie, die, na de dood die inwijding betekent, bestaan kan. Maar helaas is datgene, wat in zijn naam op aarde gebeurt voor mij het bewijs, dat vele mensen wel de woorden van anderen willen spreken, maar de daarbij behorende paden niet willen gaan.

Nu zegt u misschien, dat ik ketters ben. Misschien hebt u gelijk vanuit uw standpunt. Daarom wil ik u zeggen wat ik geloof. Op deze Goede Vrijdag, op deze dag dat men overal zo heerlijk gedempt Jezus Lijden heeft herdacht, wil ik mijn geloof stellen, opdat u kunt oordelen over de bronnen, waaruit mijn betoog stamt.

Ik geloof aan een God van Licht en Waarheid, die woont in mij en in alle schepselen.

Ik geloof, dat deze God woonde in de mens Jezus en zich uitte door Hem in de Kracht, die wij Christus noemen.

Ik geloof, dat deze Kracht van vreugde, de aanvaarding leert van de werkelijke schepping aan eenieder, die bereid is, zichzelf aan deze Lichtende werkelijkheid prijs te geven.

Ik geloof, dat de offerweg van Jezus en de levensweg van Jezus, deze blijmoedigheid, die voortging tot aan het kruis, voor ons reeds nu de richtlijn moet zijn voor ons eigen bestaan, leven en werken.

Ik geloof, dat het respect van Jezus voor anderen voor ons de aanwijzing is voor onze eigen taak op de wereld, daarbij respect hebbende voor anderen, onszelf daarbij niet wegcijferende naast anderen, maar de belangrijkheid van eigen wezen en denken ontkennende, opdat de kracht, die in ons leeft moge werken, zo in blijmoedigheid anderen het recht gunnende, op hun eigen wijze te leven en te bestaan, hen dienende, en helpende wanneer zij dit wensen, hen vrij latende hun eigen wegen te gaan, wanneer zij dit begeren.

Ik geloof, dat het kruisverhaal, de legende, die men in deze dagen gevormd heeft aan de hand van een werkelijk gebeuren, het lachspiegelbeeld is van een grootse werkelijkheid, die niet is onze verlossing door het gebeuren, maar is onze weg tot verlossing door ónze navolging.

Daarmede, vrienden, heb ik het mijne wel gezegd. Naar ik meen, is dit alles, wat u vandaag over die Goede Vrijdag te horen zult krijgen, want na de pauze zal een andere spreker zich met andere dingen bezighouden. Zo iemand van u nu behoefte gevoelt mij in christelijke naastenliefde uit te schelden, ga uw gang. Zo u wilt stellen, dat u het met mijn inzichten niet eens bent: het is uw volste recht. Maar onthoudt één ding: wat voor weg u ook kiest en in uw leven wilt gaan, leer van het gebeuren van deze dag dan tenminste, dat men zijn weg zal moeten gaan in eerlijkheid en zonder te letten op mogelijke consequenties, zonder te denken aan zichzelf, maar steeds weer antwoord gevende op het hoogste, wat men in zichzelf erkent.

Mag ik het daarbij dan nu laten? En tussen haakjes: ik hoop, dat u een vreugdig Goede Vrijdag hebt beleefd. Ik wens u een nog vreugdig paasfeest toe en hoop, dat de vreugden, die u in uzelf vindt, sterker mogen zijn dan alle jaren, feesten, tijden, ja zelfs alle krachten der vernieuwing tezamen.

Goedenavond.

ESOTERIE

Goedenavond, vrienden.

Tijdens het eerste deel van de bijeenkomst bent u geconfronteerd met bepaalde - laat ons zeggen wat harde - waarheden. Ik meen echter, dat er waarheden zijn, die van een veel groter belang zijn voor de mens en ook voor de mensheid.

In uw eigen wezen bestaat iets, wat onsterfelijk is. En niemand onder u kan dit omschrijven. Ook niemand, die reeds is overgegaan kan u precies zeggen, wat het is. Maar in u is iets eeuwigs, iets tijdloos. Dit tijdloze in u is verbonden met al het andere, wat leeft, waarin bewustzijn bestaat, zowel als met de onmetelijke Kracht, die vanuit Zich dit alles heeft voortgebracht.

Het is deze innerlijke eenheid, die voor ons het meest belangrijke punt van ons leven is, of wij nu leven op aarde of onder de sferen. Of wij de uiterlijkheden belangrijk achten, of ons werpen op de vreemde ervaringen, die binnen het eigen ego mogelijk zijn, dit blijft gelden.

Deze Eeuwige kracht noemen wij wel "God". Maar deze "God" is ín ons en mét ons. Deze God uit zich door ons, kortom, deze God is gelijktijdig onze Vader en ons kind.

Wij uiten God en wij zijn uiting van deze God. Dit is het meest belangrijke, wat er in het leven kan bestaan.

Een eeuwigheid, die in elke tijd en in elke vorm van leven dezelfde verbondenheid betekent met de bron van alle leven en gelijktijdig toch de uiting betekent van wat die bron inhoudt.

Wij zijn geschapenen en schepper gelijktijdig. Wij zijn gemaakte wezens, maar ook wezens die maken. Wij maken onze wereld, wij maken ons leven.

Het is nu wel eenvoudig dit tegen een mens te zeggen en hem toe te roepen: dit moet u voldoende zijn. Maar een mens kan slechts zover bewust zijn, leven en denken, als hij bewust zijn wereld kent en zichzelf niet verwerpt. Daarom is het ook - voor u althans - voornamelijk te weten, dat niets in u waarlijk verwerpelijk is, tenzij gij zelf dit verwerpt. Dat ook niets in u geoordeeld is of wordt, tenzij gij zelve dit oordeel zijt.

Dit lijkt voor velen een te vrije, een te ruime opvatting van de verhouding: mens - God.

Maar stel u voor: Gij zijt een deel van die God. En waar gij zelf oordeelt, oordeelt ook die God. Zoals daar, waar gij scheidt, ook die God scheidt door u. Waar gij volbrengt, volbrengt deze God door u. Wat gij ook zijt, wat gij ook doet, waar en wanneer ook iets in uw leven plaats vindt, uw God heeft hieraan deel zoals gijzelf.

Maar dan moeten wij in dit innerlijk leven de zaken wat anders gaan zien, dan bij mensen wel gebruikelijk is.

Eenieder, met wie wij een verbondenheid beseffen, is onze "naaste", d.w.z. dat eenieder, met wie die verbinding ook voor ons bewustzijn bestaat, deel is van de Goddelijke werking in ons. Het betekent, dat wij voor de Goddelijke werking en verwerkelijkingen in anderen in dit geval evenveel aansprakelijkheid dragen als tegenover de Vader, die in onszelf zich aan ons openbaarde.

Wij kunnen geen verschil maken tussen ik en niet ik, tenzij wij ons baseren op dat, wat kenbaar is voor ons als deel van ons wezen en datgene, wat als zodanig niet door ons erkend kan worden.

Zo gij in uzelf wilt keren en gelijktijdig de wereld wilt aanvaarden volgens de omschrijving, die ik u zo-even gaf, zo zijt gij u bewust van het Licht.

Het Licht op deze wereld is dan ook het Licht in u. Er wordt veel gesproken over de Meesters, over de Grote Krachten van Licht en Liefde, die tot de wereld komen. Maar ik zeg u: dit zijn slechts vormen, die kunnen spreken tot u, zo gij ze erkent als evennaaste, als iets wat met u verbonden is.

Dan zijt gij ook zelf deel van die ander, of hij mens, Meester, kosmische Kracht of een andere waarde betekent in vergelijking met uw eigen wereldbesef. Wanneer gij christenen zijt, zo is dit alleen waar, omdat gij Jezus hebt erkend als deel van uzelf en zult gij, door uzelf te zijn in waarheid, die Jezus ook openbaren en uiten. Niet in een lering, maar met geheel uw wezen, met uw geest en uw leven.

Dit is het grote geheim van de goddelijke Schepping: al datgene, wat tot ons behoort, is deel van ons. En alles, wat in dit andere geschiedt, is deel van wat in ons geschiedt. Er is geen onderscheid, beoordeling of veroordeling mogelijk dan aan de hand van deze ene vraag: is in ons de kracht die wij God noemen harmonisch met dat, wat wij ervaren en ook menen te zien?

Daarom is het de taak van de mens, niet in haat, in eenzijdigheid of verblinding door het leven te razen, maar om vreugdig de verbondenheid die bestaat, erkennende, vanuit en door zichzelf God te doen leven in de wereld.

Wanneer uw broeder sterft en hij was deel van uw wezen, zo moogt gij wenen, omdat hij gestorven is. Maar zo uw broeder leeft in u: gij zult hem doen herleven, zoals Lazarus werd opgewekt uit de dood.

Zo uw broeder ziek is, zo moge het u smarten, dat uw broeder lijdt. Maar indien uw broeder deel is van uw wezen, zo zult gij waarlijk de kwaal heen zenden met het bewustzijn dat in u leeft, gij zult hem heel en gezond maken, zelfs zonder hem te beroeren of als mens te kennen.

Dit zijn waarheden, die eerder passen bij het menselijke streven en de werkelijkheid van de menselijke wereld, dan alle theorieën omtrent het innerlijk bewustzijn samen.

Maar gij zult te allen tijde waakzaam moeten zijn. Want indien uw broeder sterft en gij geeft hem niet uw kracht, zo is hij in en voor u gestorven en in u met hem ook een deel van uzelf. En gij zult betreuren, niet het heengaan van uw broeder, doch de donkere leegte, die hierdoor voor u in uw wezen is ontstaan.

Daarom zeg ik u: geef leven. Geeft niet een leven alleen doordat gij de stoffelijke dood tracht te verslaan, want velen uwer kunnen daarin niet geloven en kunnen dientengevolge dit ook niet volbrengen.

Doch in de naam van het Licht, dat in u is: erken de band, die leeft tussen u en uw broeder en gij zult van krachten niet ledig zijn. Niets zal dan veranderen en de waarheid van een eeuwige en bewuste verbondenheid blijft dan bestaan, zelfs indien uw broeder afscheid neemt van de uiterlijke wereld, waarin gij uw bestaan kent.

Men zegt, dat alle dingen oud worden en sterven. Als de wijnoogst voorbij is, wordt de wijngaard langzaam een dor en bladloos geheel, vol van schijnbaar dor hout. Maar toch zal de nieuwe zon aan deze zelfde doodschijnende stokken wederom het lover, de bloesems en uiteindelijk ook de vruchten ontlokken, waaruit weer de wijn wordt getreden.

Soms lijkt het in je leven, of alles voorbij is. Soms denk je: nu is het toch wel afgelopen met mij. Maar gij zijt verbonden met alle dingen, zoals de wijnstok wortelt in de aarde, ademt in de luchten, en in het erkennen van het licht, zich voortdurend weer tot leven ontvouwt. Zo zijt gij: een schijn van dood kan u niet doden, zo gij verbonden zijt met het leven en de eeuwigheid in u, die de band is tussen u en alle leven.

Zo is er geen ogenblik, waarvan gij kunt zeggen: dit is nutteloos.

Er is een tijd om te rusten en er is een tijd om te werken. Hij echter, die in de rust de arbeid vergeet, zal de arbeid niet volbrengen. En hij, die door de arbeid de rust niet kan vinden, zal de krachten niet weten te vinden, om zijn taak geheel te volvoeren.

Zo is het geestelijk en stoffelijk voor u allen: gij hebt de kracht om meer te volbrengen, dan gij denkt. Indien gij werkt op de uren, die voor de arbeid bestemd zijn en weet te rusten in de uren, die voor het rusten geschreven staan, zijt gij sterk. Men zegt wel, dat men deze tijden niet zelf kennen en bestemmen kan, maar ik zeg u: in uw wezen zelf spreekt de Eeuwige door en tot u.

Soms is het, alsof er een sluimering en schemer in u is, of de details van het leven vervagen en er nog slechts de lust blijft tot rekken, ontspannen en sluimeren. Wanneer die vorm van de kracht in u is, is het tijd om te sluimeren. Doch wanneer het leven uw aandacht trekt en gij ziet, hoe er een taak is, die volbracht moet worden, is het tijd uit uw sluimeringen te ontwaken en te werken.

Al deze dingen worden voor de mens eerst werkelijk duidelijk, wanneer hij beseft, hoe de eenheid der dingen gelijktijdig toch ook een scheiding der dingen in kan houden.

Gij zijt stof én geest. Toch zal uw stof handelen en uw geest blijft terzijde staan, zoals soms ook uw geest uit zal vliegen en de stof onwetend zal blijven.

Dat, wat gij hebt in de materie, is iets, waarmede gij zult moeten werken volgens het begrip van eenheid, dat in u bestaat en niet volgens de wetten van een geest, doch waarlijk volgens de wetten en mogelijkheden der materie.

Dat, wat gij bezit uit de geest en misschien in u erkent uit de geest, zal u behoren, maar gij zult daarmede moeten werken niet volgens de wetten en begrippen van de materie, maar volgens de wetten en begrippen van de geest.

Want een dwaas is hij, die in een rieten korf water wil dragen en een verspiller is hij, die in de gebakken kruik aarde transporteert.

Uw leven, mijne vrienden, is in deze dagen, in deze tijd, vaak verward. Soms weet gij niet meer, welk onderscheid er bestaat tussen stof en geest. Zeer velen onder u weten ook niet meer, welk verschil er bestaat tussen rust en arbeid.

Leer, juist omentwille van de eenheid, die in en met u bestaat en door u bestaat met zoveel op deze wereld, rust en arbeid te scheiden; leert stof en geest te scheiden naar hun wetten, maar toch dit alles te verenigen in de kracht van de geest, die in u werkt.

Zo te leven betekent: als geschapene schepper zijn. Het betekent: het Licht verkennende ook Licht geven. Het betekent: de dood kennende, haar tot leven maken en het leven kennende, het verenigen met de dood, tot er voor u nog slechts is: het werkelijke Zijn.

De Krachten van de eeuwigheid zijn voor velen een raadsel. Een dwaas is hij, die tracht het onoplosbare op te lossen, terwijl de dagen voorbij gaan en de behoeften van deze dagen onvoldaan blijven. Het is niet de taak van de mens de raadselen der eeuwigheid op te lossen, want zie: in hem is de Kracht, in hem is dit deel, dat wij God noemen en daarin is de oplossing van alle raadselen behouden.

Het is de taak van de mens, de Kracht, die in hem is, te beleven en te uiten door alle tijden heen.

Zo de mens dit doet, zal het raadsel ontraadseld zijn, zal het geheim geopenbaard worden, zal dat, wat verzegeld is, verbroken worden en zal in hem de werkelijkheid geopend zijn van de Kracht, waaruit hij voortkomt.

Misschien vindt u mijn woorden wat vaag. Maar hoe kan ik u zeggen wat te doen?

In u is de kracht van de Eeuwige. Het is deze Kracht, die u bezielt.

Het is uit deze Kracht en de verbondenheid, die in u vanuit deze Kracht bestaat met alle leven, dat gij uw weg kunt vinden en uw waarheid kunt beseffen.

Zo gij verbonden zijt met mij, zo ben ik u misschien een weg, een deel van een waarheid, omdat ik in u leef en gij leeft in mij.

Doch zo wij niet verbonden zijn met elkander, zo zijn mijn woorden een ledige echo, die u voorbij gaat, is mijn wezen u een schijn die verdwijnt bij een knippering van oogleden.

Het is niet belangrijk, wie ik ben en wat ik ben. Het is belangrijk, wie en wat gij zijt en dit in en door uzelf.

Het is niet belangrijk, wat ik u zeg. Het is belangrijk, wat gij verstaat in uzelf.

Want gij zijt de Kracht Gods, geopenbaard in de schepping. Gij zijt het schepsel, dat scheppend de Kracht openbaart van zichzelf en zijn schepper in één werking.

Gij zijt een Licht. En zo gij uw Licht verbergt, zult gij zijn als de duisternis. Doch zo gij uw Licht doet stralen, zult gij zijn als een zon van geest en stof.

Gij zijt de lente, want gij geeft het leven in geest en materie dáár, waar uw krachten van leven uitgaan. Maar zo gij geen krachten geeft, zo zijt gij als de kilte van een winter, waarin alle leven sluimert en alle leven vlucht voor de barheid van een onbegrepen wereld.

Gij beslist, hoe groot en hoe machtig gij zijt dus, en hoe onmachtig en klein gij zijt te zelfder tijd. Groot en machtig zijt gij, want in u is de Kracht van de Eeuwige. In u is een onbeperkteid van zijn en leven, een onbeperkteid van vermogen.

Klein on machteloos zijt gij. Want in u is niets, wat tot uiting kan komen, zo gij niet eerst één zijt met de Kracht, die in u is en u voortbrengt.

Verheugt u in de grootheid die u wordt gegeven. Ken vrede door het Licht, dat in u leeft. Hunker niet naar verre goden, doch erken de God, die in u woont.

Zoekt niet naar de grote wijsheden, die gij nog niet begrijpen kunt, maar ontvang de wijsheid, die in u leeft, en doe haar werken, opdat zij haar wezen moge uiten.

Zegen de mensheid uit uw vreugde; dat gij moogt zijn, opdat gij, verbonden met de mensheid, gezegend moogt zijn door die mensheid krachtens de God, die ook woont in die mensheid.

Vervloekt en verwerpt niets en niemand, opdat gij, verbonden daarmee, niet zelf verworpen en vervloekt zult zijn.

Gij zijt deel van het levende. Weest dan één met het levende in alle leven.

Want dit zeg ik u: zo gij slechts uzelf zijt, zo zijt gij niets, een stofje, verdreven door de wind van de tijd. Doch zo gij zijt dat, wat in u woont en uit dat, wat in u leeft, voorwaar ik zeg u het geheel der tijd is gevangen in de ring van uw bestaan.

Verheugt u: alle dood is schijn, zo gij slechts leeft. Verheugt u, want de oneindigheid van de kosmos is als een speeltuig in uw hand, zo gij de God beseft, die met u is.

Verheugt u, want niets kan u verslaan, zo gij niet het Licht verwerpt, waarvan gij deel zijt.

Dit is mijn boodschap voor vandaag. Niet veel en, zoals u misschien hebt kunnen constateren, niet gebracht door een van de toch zo zeer te waarderen leden van uw eigen Orde. Maar op deze dag, wanneer de mensheid zoveel herdenkt als deel van het verleden, wilde ik u wijzen op de vreugden van het heden:

Op de verbondenheid, die geen einde kent. Op het bestaan, dat onbegrensd is. Op de eenheid aller dingen. Op de Kracht des vaders, die, alles doordesevend, maakt tot oneindigheid wat u nu nog toeschijnt het vlieden van de tijd te zijn en een sterven zonder einde.

Verheugt u, want wie het Licht omvaamt, kent de dood niet. Verheugt u, want het Licht van alle tijden is ook het Licht van uw wereld.

En het Licht van uw wereld is fel en scherp in deze dagen, omdat het Licht van het nieuwe leven zich openbaart en slechts wacht op de uiting, die ook de mens daaraan zal moeten geven.

Moge de komende tijd voor u zijn: besef van de opstanding, overwinning op het sterven, beleving van de eeuwigheid - zelfs in het tijdelijk menselijk zijn.

Goedenavond.

AFSLUITING

Vrienden,

Ietwat onverwacht heeft zich dus een contact buiten onze Orde om doorgezet. Wij hopen, dat dit contact voor u een verduidelijking moge zijn van datgene, wat ook wij u trachten te brengen. Ook ik zou u willen verzoeken niet te veel aandacht te besteden aan de vraag, wie heeft gesproken. Vraag u alleen af, wat de waarde is van wat er gezegd werd. Het lijkt mij niet juist, hier verder nog veel aan toe te voegen, doch een kleine afdemping van de door het contact ontstane krachten en trillingen leek mij toch wel noodzakelijk. Dit heb ik echter nu in voldoende mate volbracht. Ik wens u dan ook, mede namens alle broeders van onze Orde, een verdere aangename avond toe, een vrolijk en ook innerlijk beleefd paasfeest en verder ook het nodige geduld en begrip om alles, wat op deze avond werd gezegd en gebracht, in zijn juiste betekenis en verhouding te beleven.

Ik dank u voor uw aandacht.

Goedenavond.

Uitgesproken op 16 april 1965

HET SCHONE WOORD

PAASFEEST

Zweet, bloed en pijn zijn de vruchten,
waaruit een wei van levend licht
door onbekende krachten wordt getreden.
Aarzeling van tijd, waarin de eeuwigheid
en dood en tijd bedriegt.

Feest, gewijd aan dood en rede, die liegen,
omdat de tijd geen einde kent
en het ervaren steeds opnieuw
in leven openbloeit en groeit
tot duizend werk'lijkheden.

GOEDE VRIJDAG

Er sterft een mens op Golgotha.
Terwijl doden uit hun graven treden
vlucht alle leven voor de dood
die overwonnen wordt.

Een enkeling nog ziet Hem aan,
die in de grootste nood
lichte ziel van pijnlijk lichaam scheidt,
terwijl de aarde mort.

Een laatste woord: het is volbracht,
een voorhang rijt onder bliksemkracht
nu mensen tot het heil'ge mogen gaan.
Nu begint een nieuw bestaan.

De rouw van heden verwint het graf,
de angst van heden wordt vreugd,
voor wie het woord aanvaardt,
dat is het Licht der eeuwigheid.

(Bladvulling genomen uit oude publicaties van de Orde.)